

TÁLTOSPRÓBA – 2017–2018

2. Benedek Elek: A gulyás leánya – A táltos királykisasszony

A farkas és a róka

1. ÖSSZERAGADT MONDATOK

A Táltospróba óriási szókígyójában mondatok tekeregnek. Keressétek meg a három aktuális meséhez tartozó egy-egy idézetet!

HALLJAAKIRÁLYANAGYVESZEKEDÉSTLÁRMÁTKISZALADAPALOTÁBÓ
LSKÉRDIMITÖRTÉNTDEBEZZEGMEGÖRÜLTENNEKABESZÉDNEKJANC
SINEMKÜLÖNBENAKÍGYÓKIRÁLYKISASSZONYHANEMEGYSZERCSAKA
RÓKAÉSZREVESZIHOGYAMÍGŐKLAKMÁROZTAKVALAKIRÁJUKZÁRTA
AKAMARAAJTAJÁTKIMEGYASZEGÉNYEMBERAZERDŐBEHÁLÓTVISZA
ZTLETESZIAFATUSKÓRASTARTJAAHÁLÓNYELÉTMINTHAHALÁSZNAM
ÉGTOVÁBBSEMMENTAKIRÁLYFIAZSIVÁNYOKMEGETTÉKAKÉTVARJÚH
ÚSÁTSOTTMINDJÁRTMINDATIZENKETTENSZÖRNYŰHALÁLTHALTAK.

2. FÉLMONDATOS JÁTÉK

Elevenítsétek fel a három mese eseményeit, majd állítsatok össze az idézett félmondatokból egy-egy mondatot. Először azonban meg kell fejtenetek a titkosírással írt szavakat. Legyetek szemfülesek, mert a félmondatok között kakukktojások is rejtőznek.

A mondatok eleje:

1.	APT / FAPTRKPTASPT / CSPTAKPT / HAPTYPTTAPT, /HOPTYPT KEPTREPTSSPTEPT / A
2.	ADS / KIDSRÁDSLÝDSFIDS / MEDSGFDSOGDSADDSTADS / AZDS / INDSASDS / TADSNÁDSCSDSÁTDS, / ADS / PODSHADSRADSTDS
3.	EGŐZYSŐZZEŐZRŐZ / CSŐZAKŐZ / AŐZ / KIŐZRÁŐZLYŐZ / ELŐZKEŐZZDŐZ / ÁSŐZÍTŐZOZŐZNIŐZ, / AZŐZTÁŐZNIŐZ
4.	HADRNERDRMDR / EGDRYSDRZEDRR / AZDR / TÖDRRTDRÉNDRTDR, / HODRGYDR
5.	HADZNEZDZMDZ / EGDZYSZDZZEDZRDZ / CSDZAKDZ / ADZ / RÓDZKADZ / ÉSDZZRDZEVZDZSDZZIDZ, / HODZGYDZ / AMDZÍGDZ / ŐKDZ
6.	LELÉTTLÉ / ALÉ / KILÉRALÉLYLÉFILÉNALÉKLÉ / KÉLÉTTLÉ / ORLÉSZLÉÁGLÉALÉ, / EGLÉYSLÉZELÉRLÉ
7.	MÉTÓRGTOETTÓ / KETÓVETÓRTTÓ / EGTÓYTO / POTÓHÁTÓRTÓ / BOTÓRBTÓATÓ, / STÓ / METÓGKTÓINTÓÁLTÓTATÓ
8.	NOTÁ, / HATÁ / EGTÁYÜTÁTTÁ / JÁTÁRTTÁAKTÁ, / EGTÁYSTÁZETÁRTÁ
9.	ODÍRAÉÍRR / AÍR / KOÍRCSÍRÍR, / LÁÍRTJÍRAÍR / AÍR / GAÍRZDÍRÁJÍRAÍR / AÍR / DŐIRGLÍRÖTÍRTÍR / RÓIRKÁÍRTÍR,
10.	SÍSÍRTSÍ / ASÍ / SZSÍEGSÍENSÍYSÍ / KISÍRÁSÍLYSÍNÉSÍ, / DESÍ / HISÍÁBSÍASÍ / SÍSÍRTSÍ,

Kulcs: TÁLTOSPRÓBA = TÁLÓLTLÓOSLÓPRLÓÓBLÓALÓ

A mondatok vége:

A	ami a világon van, abból neki is legyen.
B	amiről azt hitte, hogy a királynak nincs.
C	csörögefánkot, ő meg ivott tovább.
D	egy szegény ember panaszra jött a királyhoz.
E	egy tágas réten leült megpihenni egy vadalmafa árnyékába.
F	az egyikben, másszor a másikban lakott.
G	együtt is estek bele egy verembe.
H	a király meg nem engesztelődött.
I	lakmározta, valaki rájuk zárta a kamara ajtaját.
J	az a legény kopogtatott be a királyhoz.
K	lekoppan a szeme, ledől az asztalra, s ott szépen elalszik.
L	mert abban a szempillantásban a szekrény tetején termett.
M	a szájához emelte, aztán úgy tett, mintha meggondolkoznék, s a bort kiöntötte a földre.
N	szépen fölveszi, s földobja a kocsi tetejébe.
O	vele a fiát, amikor indulóban volt.

3. TITKOS SZAVAK

Titkos szavaink a három mese jellegzetes kifejezéseit tartalmazzák. A kulcs segítségével fejtsétek meg ezeket, majd csoportosítsátok a szavakat a mesék szerint!

1	14	9	1	9	3				
●	●	■	●	■	■				
4	8	11	13	3					
●	■	●	●	■					
9	10	14	14	2	8				
●	■	●	■	●	■				
10	2	7	9	2	8	15	3	2	9
●	■	■	●	●	■	■	●	■	■
14	11	5	6	1	12	9	1		
●	■	●	■	●	●	■	●		

15	1	7	4	11	6	2	1				
●	●	■	●	●	■	●	■				
8	10	14	14	13	2	14	3				
■	■	●	■	●	■	●	■				
8	15	1	14	2	1	1	1				
■	■	●	●	■	■	■	●				
9	1	14	2	14	3	8	✱	15	6	8	6
■	●	●	●	●	■	■		●	●	■	●
12	13	6	9	9	2	14	14	3			
■	■	●	●	●	■	●	■	■			
13	1	7	12	11							
■	●	■	●	■							
15	8	11	13	2	1	14	2	13			
■	■	●	■	●	■	■	■	●			

Kulcs:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
A	Á	B	C	D	E	É	F	G	H	I	J	K	L	M
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
N	O	Ó	Ö	Ő	P	R	S	T	U	Ú	Ü	V	Y	Z

4. SZÓ – SZÁM – KÉP

Ebben a fejtörőben egy-egy szó vagy kép jelenti a helyes megoldást. Írjátok, rajzoljátok, számoljátok *A táltos királykisasszony* története alapján!

a) Válaszoljatok egy-egy szóval a mese alapján!

- Mit kellett megválaszolni annak, aki el akarta nyerni a királykisasszony kezét?
- Milyen „közlekedési eszközzel” indult útnak a királyfi?
- Ki adott tanácsot a királyfinak?

b) Feleljetek egy-egy számmal a következő kérdésekre!

- Hány zsvány szerepelt a mesében?
- Hány lába volt összesen a mesében szereplő madaraknak?
- Hány csepp italtra volt szükség, hogy hasson a méreg?

c) Válaszoljatok egy-egy rajzzal a kérdésekre!

- Mivel próbálta megállítani a királyné a fiát?
- Mibe tette az inas a két varjút?
- Mit ettek a zsványok?

5. MESETOTÓ

A mesetotó kérdései ezúttal *A farkas és a róka* c. magyar népmeséhez kapcsolódnak. Derítsétek ki a helyes válaszokat!

1. Milyen állathoz hasonlította a róka a farkast?

1.	tigrishez és leopárdhoz	2.	medvéhez és oroszlánhoz	x	elefánthoz
----	-------------------------	----	-------------------------	---	------------

2. Hogyan jutott ki a róka a veremből?

1.	kihúzta a farkas
2.	a farkas válláról kiugrott
x	gyökerekbe kapaszkodva kimászott

3. Milyen ételt vitt a farkas a veremben maradt rókának?

1.	nyulat	2.	lúdcombot	x	galambot
----	--------	----	-----------	---	----------

4. Hol mulatott a róka és a farkas?

1.	szüreti bálon	2.	lakodalomban	x	születésnapon
----	---------------	----	--------------	---	---------------

5. Milyen édességet emlegetett a róka a farkasnak?

1.	csörögefánk	2.	mazsolás kalács	x	palacsinta
----	-------------	----	-----------------	---	------------

6. Hogyan vették észre az ünneplők a két állatot?

1.	túl sok húst lopkodtak	2.	hangosan mulatoztak	x	kiürült a boroshordó
----	------------------------	----	---------------------	---	----------------------

7. Mit evett a róka, amikor szekéren utazott?

1.	nyulat	2.	halat	x	pulykát
----	--------	----	-------	---	---------

8. Mivel próbált a farkas halászni?

1.	a farkával	2.	a mancsával	x	egy bottal
----	------------	----	-------------	---	------------

9. Mi a pozdorja?

1.	apró fahulladék	2.	apró hal	x	szerszám
----	-----------------	----	----------	---	----------

10. Hol verte át először a róka a farkast?

1.	a veremben	2.	a jégen	x	a pincében
----	------------	----	---------	---	------------

11. Miért lett rövid a farkas farka?

1.	beleszakadt a jégbe	2.	a kutyák elkapták	x	a vadász eltalálta
----	---------------------	----	-------------------	---	--------------------

12. Miért rakta fel a rókát a szekérre az ember?

1. mert félt tőle	2. döglöttnek hitte	x	megsajnálta
-------------------	---------------------	---	-------------

13. Kiről szól ez a mondat: „Akkorát kacagott, hogy az erdő is csengett belé”?

1. a farkasról	2. egy asszonyról	x	a rókáról
----------------	-------------------	---	-----------

+1 Mire használták egykor a sulykolót?

1. mosáshoz	2. vasaláshoz	x	főzéshez
-------------	---------------	---	----------

6. ELVARÁZSOLT MESE

Az elvarázsolt mesebeli mondatok megfejtéséhez *A gulyás leánya* c. történetet kell alaposan ismernetek.

a) Keressétek meg az idézeteket a mesében, majd javítsátok ki a hibás kifejezéseket!

b) Helyezzétek időrendbe a mondatokat!

A	Ami neked legkedvesebb, azt elajándékozom, csak menj a házamból.
B	De bezzeg egyszeriben elmúlt a király haragja erre a beszédre, megölelte, megcsókolta a feleségét, aztán szekérre ültek, szépen hazamentek, s éltek halálig, mint két gerlicemadár.
C	Egyszer csak a király elkezd tüszögni, aztán lekoppan a szeme, ledől az asztalra, s ott szépen elalszik.
D	Egyszer egy faluban megszagol a királyfi a leányok között egyet, aki neki erősen megtetszett.
E	Én bizony a kondás leánya vagyok, felséges királyfi.
F	Hallod-e, te leány, szívem szerint való vagy, feleségül adlak, de azt az egyet kikötöm, hogy sohase szólj ellenemre.
G	Kimegy a szegény ember az erdőbe, horgászbótot visz, azt leteszi a fatuskóra, s tartja a háló nyelét, mintha halászna.
H	Mikor újra elindultunk, a borjú a szomszédom ökréhez szegődött, s akárhogy hívtam, többet nem fordult vissza az anyjához.
I	Mit beszélsz te, szegény ember, hát hogy lehet a búzatáblának hala?
J	Nézi, hallgatja, hogy mit csinál a szegény ember, nem is tudta megállni szó nélkül.

7. NYELVI PRÓBA

Ebben a fordulóban is tartogatunk egy nyelvi próbát a táltos-csapatoknak. A játék alapja ezúttal a RÓKA és a FARKAS lesz.

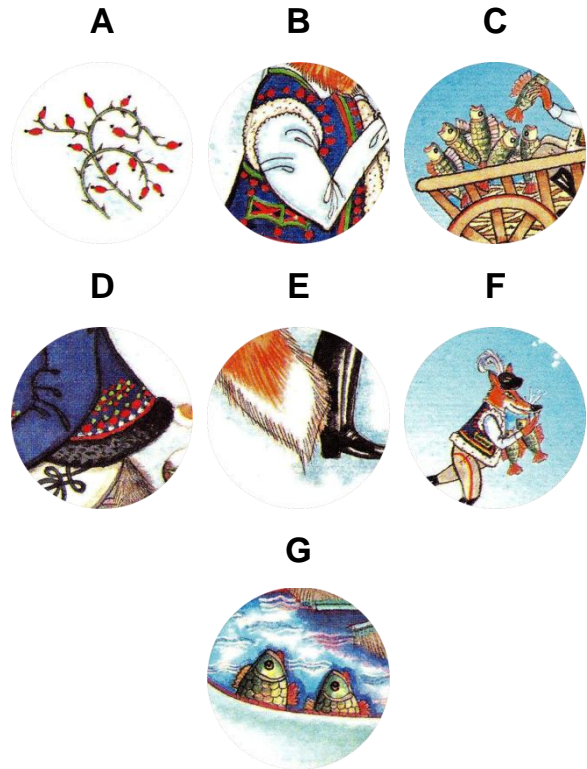
Keressetek 7-7 olyan, két szótagból álló kifejezést, amelyekben a következő magánhangzók szerepelnek: „Ó–A” illetve „A–A”! Az „Ó–A” magánhangzókhoz főneveket, az „A–A” pároshoz pedig igéket gyűjtsetek!

8. MESÉLŐ KÉPEK

Benedek Elek meséihez sok kiváló illusztráció készült. Ezek közül most Rényi Krisztina képet választottuk. Keressétek meg a kicsi képrészletek helyét! (A képet méretarányosan a mellékletben találjátok.)

A hiányzó képecskék:

9. KÖZMONDÁSOK

Táltosmeséink állati főszereplőivel számos szólásunkban, közmondásunkban is találkozhattok. Ilyen bölcsességet rejtenek a titkosírással lejegyzett mondatok. Fejtsétek meg ezeket, majd derítsétek ki jelentésüket!

a)	ZOBK / HKÓZ / MÚN / TLS / MÁÉOZF.
b)	TZHÓZG / ÚOÍFF / VÚHÓÚF / NÉFZF.
c)	TZHÓZG / OZÓPÓ / Z / SÁLNHYVZM.
d)	MÚN / OÚRÚF / ÚSÁ / HKÓYHKO / ÓUF / VÍHF / OÚREAMP.
e)	HKÓZ / ÉSZF / Z / FLHLMÁVKO.
f)	HKÓYF / GALILFF.
g)	FZILSZFBZ / ÖYH, / NPMF / HKÓZ / Z / ÖUSÚM.

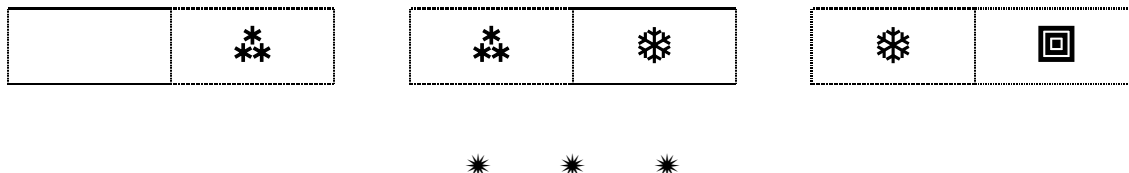
Kulcs:

A	Á	B	C	D	E	É	F	G	H	I	Í	J	K	L	M
Z	Y	V	Ű	Ü	Ú	U	T	S	R	P	Ő	Ö	Ó	O	N

10. MESEDOMINÓ

Ebben a feladatban egy meseországi játék készítésére biztatjuk a táltos-csapatokat. Egy mesedominót várunk tőletek. Vágjatok ki papírból 12 db 10x4 centiméteres téglalapot. Középen osszátok ezeket kétfelé. A három mese alapján mindkét részre rajzoljatok egy-egy képecskét a dominó szabályai szerint. Alkotásotokat mellékletként csatoljátok megfajtajukhoz!

Minta:

A feladat megoldását **2018. május 3-ig** a megoldási lapokon várjuk a mesepostán:

Katona József Könyvtár – „TÁLTOSPRÓBA”

6000 kecskemét, Piaristák tere 8.